

משרד הבריאות - שירותי בריאות הציבור - מדינת ישראל	
מספרו	שם הנוהל : נוהל לבצוע בדיקות סינון לשחפת בפנימיות
תאריך עדכון : 21.05.02	בתוקף מיום : 17.03.02
נוהל מתאריך : 14/10/99	
<p><u>נוהל לבצוע בדיקות סינון לשחפת בפנימיות</u></p> <p><u>תפוצה</u></p> <p>מנכ"ל משרד הבריאות המשנה הרפואי למנכ"ל ראש מינהל רפואה יו"ר הוועדה המייעצת למנכ"ל בנושא שחפת אחראי נושא שחפת מטעם הנהלות קופ"ח מנהל המחלקה לשחפת ואיידס הסיעוד בברה"צ רופאים מחוזיים ונפתיים האחראית על תחום השחפת בלשכות הבריאות המחוזיות והנפתיות מפקחות מחוזיות/נפתיות מנהלי מלש"חים מנהלי מחלקות לשחפת בביה"ח "שמואל הרופא" ו"רבקה זיו" מנהלי המחלקות בשרותי בריאות הציבור</p>	
נערך ע"י : ד"ר ד. שם טוב וגבי ר. זך, בהתאם להמלצות הועדה המייעצת למנכ"ל בנושא השחפת	אושר ע"י : ד"ר א. לבנטל
חתימה :	דף מספר 1 מתוך 11

משרד הבריאות - שירותי בריאות הציבור - מדינת ישראל	
שם הנוהל: נוהל לבצוע בדיקות סינון לשחפת בפנימיות	מספרו
נוהל מתאריך: 14/10/99	בתוקף מיום: 17.03.02
תאריך עדכון: 21.05.02	
<p>1.0 מבוא:</p> <p>שהייה בתנאי פנימייה לתקופה ממושכת והדוקה, עלולה לחשוף את התלמידים להדבקה בחיידקי השחפת [בדומה למגעי שחפת במשק הבית (Household contact)]. כחלק ממדיניות מיגור השחפת בארץ חשוב לגלות מוקדם תלמידים חולי שחפת ותלמידים או אנשי צוות עם שחפת חבונית (Latent Tuberculosis Infection) שעשויים להפיק תועלת מטיפול בה. ביצוע נוהל זה יאפשר, במקרה של הופעת מקרה שחפת, ברור וטיפול המבוססים על נתונים קודמים (Baseline) וימנע פעולות וטיפולים מיותרים.</p> <p>ביצוע נוהל זה אינו מהווה תנאי לקבלת התלמיד או איש הצוות למוסד.</p>	
<p>2.0 מסמכים ישימים:</p> <p>2.1 חוזר ראש שרותי בריאות הציבור מס' 13/94: הנחיות למניעת שחפת אצל עובדים בשרותי הבריאות.</p> <p>2.2 חוזר ראש מינהל רפואה מס' 33/95 וראש שירותי בריאות הציבור מס' 8/95: ההנחיות לשימוש במבחן טוברקולין למטרות סיקור (screening).</p> <p>2.3 חוזר מנכ"ל משרד הבריאות מס' 3/97: הנחיות למימוש התכנית הלאומית למיגור מחלת השחפת ועדכנו מס' 7/98 מתאריך 12/5/98.</p>	
<p>3.0 הגדרות:</p> <p>3.1 <u>שחפת חבונית (Latent Tuberculosis Infection)</u>: מונח זה בא להגדיר מצב שבו האדם נדבק בעבר בחיידק השחפת ולא חלה בשחפת פעילה.</p> <p>3.2 <u>מוסד/פנימייה</u>: מוסד חינוכי בו לנים התלמידים בין אם הם לומדים בו ובין אם יוצאים ללמוד מחוץ לכתליו.</p> <p>3.3 <u>ארצות אנדמיות לשחפת</u>: ארצות אפריקה דרומית לסהרה, ארצות המזרח הרחוק למעט יפן וסינגפור וכן ארצות דרום אמריקה ורפובליקות ברית המועצות לשעבר.</p> <p>3.4 <u>עולים או מהגרים</u>:</p> <p>3.4.1 <u>עולים או מהגרים מאתיופיה ומשאר האיזורים באפריקה דרומית לסהרה</u> - יחשבו כל מי שנולדו באזורים אלו או שאחד מהוריהם נולד שם.</p> <p>3.4.2 <u>עולים או מהגרים מברה"מ לשעבר ומשאר האזורים האנדמיים</u> - יחשבו כל מי שעלו לארץ בחמש השנים האחרונות.</p> <p>3.5 <u>אנשי צוות</u>: כל אדם המועסק ע"י המוסד/פנימייה.</p> <p>3.6 <u>תלמיד</u>: כל נערה/ה המתגורר במוסד/פנימייה.</p> <p>3.7 <u>תיעוד</u>: תוצאות תבחין טוברקולין המתועדים בפנקס החיסונים של הילד ו/או ברשומה הבריאותית של הילד בביה"ס (כרטיס בריאות אישי) ו/או ברשומון/רשימות מכיתה ז'.</p> <p>3.8 <u>ברור רגיל</u>: ברור הכולל: אנמנזה רפואית, צילום ריאות וחקירה לגבי אפשרות חשיפה למחלת השחפת.</p>	

			נערך ע"י : ד"ר ד. שם טוב וגב' ר. זך		
דף מספר 2 מתוך 11		חתימה :	אושר ע"י : ד"ר א. לבנטל		
שירותי בריאות הציבור - משרד הבריאות - מדינת ישראל					
מספרו			שם הנוהל : נוהל לבצוע בדיקות סינון לשחפת בפנימיות		
21.05.02 : תאריך עדכון :		17.03.02 : בתוקף מיום :		14/10/99 : נוהל מתאריך :	
<p>3.9 <u>אחות מיומנת לביצוע תבחין טוברקולין</u> : אחות שעברה הכשרה לביצוע וקריאת התבחין וקיבלה אישור לביצוע ע"י אחות אחראית נושא שחפת בלשכת הבריאות המחוזית/ נפתית (נספח מס' 1).</p> <p style="text-align: right;">4.0 אוכלוסיות היעד :</p> <p>4.1 <u>תלמידים :</u> כל תלמיד, ללא תלות במוצאו, הלומד בחטיבת בינים או בב"ס תיכון, מכיתה ז' ועד כיתה י"ב (או עד כיתה י"ד במגמות מקצועיות) <u>ומתגורר</u> במוסד/פנימייה בה מתגוררים תלמידים עולים חדשים או מהגרים כפי שהוגדרו בסעיפים 3.3 ו- 3.4.</p> <p>4.2 <u>אנשי צוות :</u> כל איש צוות כמוגדר בסעיף 3.5 וכן בן משפחתו הנמצא במגע קבוע וסדיר עם התלמידים.</p> <p>4.3 בבתי ספר גדולים בהם רק חלק מן התלמידים לנים בפנימייה הממוקמת ליד ביה"ס, יחול הנוהל על דיירי הפנימייה וצוותה בלבד.</p> <p style="text-align: right;">5.0 שיטת הסינון :</p> <p>הסינון הראשוני מבוסס על רישום תוצאות תבחין הטוברקולין בפנקס החיסונים/רשומות או ע"י ביצוע תבחין טוברקולין כפי שמתואר להלן.</p> <p>5.1 <u>תלמיד עם תיעוד של תבחין טוברקולין בעבר :</u> אין צורך לבצע תבחין טוברקולין אצל תלמיד אשר נבדק בהיותו בכיתה ז' או מאוחר יותר ותוצאת התבחין מתועדת. במקרה זה תועתק התוצאה לרשומות הנוכחיות ולפנקס החיסונים, אם לא נרשמה בו קודם.</p> <p>5.2 <u>תלמיד ללא תיעוד של תבחין טוברקולין בעבר :</u> לתלמיד אשר לא עבר תבחין טוברקולין בהיותו בכיתה ז' או שלא קיים תיעוד לגבי התבחין, יבוצע תבחין טוברקולין <u>בצעד אחד בלבד</u> (One step test). יש לשלוח להורים הודעה על ביצוע הבדיקה (נספח מס' 2).</p> <p style="text-align: right;">5.3 <u>אנשי צוות :</u></p>					

אנשי צוות כמוגדר ב- 3.5, יעברו את תבחין הטוברקולין בשיטה דו שלבית (Two step test). הליך זה לא יחול על משפחות ואנשי צוות שאינם במגע קבוע וסדיר עם התלמידים.

נערך ע"י: ד"ר ד. שם טוב וגב' ר. זך	אושר ע"י: ד"ר א. לבנטל	חתימה:	דף מספר 3 מתוך 11
שירותי בריאות הציבור - מדינת ישראל			
שם הנוהל: נוהל לבצוע בדיקות סינון לשחפת בפנימיות		מספרו	
נוהל מתאריך: 14/10/99	בתוקף מיום: 17.03.02	תאריך עדכון: 21.05.02	

5.4 המשד ברור/טיפול במלש"ח לשחפת תביונית: (ראה נספח מס' 3)
 מטרת המשד הברור לאבחן או לשלול מחלת שחפת פעילה בשלביה המוקדמים.
 במצבים בהם התבחין חיובי, אך הבירור במלש"ח היה תקין, יומלץ על מתן טיפול לשחפת
 תביונית לפי הקריטריונים המפורטים להלן:
 הגדרת תוצאה כחיובית משתנה ע"פ רמת הסיכון המתייחסת להגדרת הנבדק כעולה חדש
 או מהגר ע"פ סעיפים 3.3 ו- 3.4.

א. תוצאת תבחין טוברקולין עבור **נבדק עולה** (בכל גיל) או מהגר מאיזור אנדמי לשחפת תחשב כחיובית אם נמדדה תגובה מ – 10 מ"מ ומעלה. במקרה זה יש להפנותו למלש"ח להמשך בירור רגיל ע"פ סעיף 3.8.

ב. תוצאת תבחין טוברקולין עבור נבדק שאינו עולה או מהגר מארצות אנדמיות :

נבדק קטין מגיל 0-17 כולל:

אם התגובה הנמדדת 10-19 מ"מ יש צורך בהמשך ברור סטנדרטי במלש"ח. במקרה זה יומלץ מתן טיפול לשחפת חביונית רק על פי שיקול דעתו של רופא המלש"ח. אם התגובה הנמדדת 20 מ"מ ומעלה תחשב התוצאה כחיובית. יש להפנותו למלש"ח להמשך ברור רגיל והמלצה לקבלת טיפול מונע.

- לגבי נבדק קטין, יש לקבל הסכמה לטיפול מהורה או מאפוסטרופוס של התלמיד. אם התקבלה הסכמה, יאורגן הטיפול ע"י המלש"ח ב – DOPT (Directly Observed Preventive Treatment) בתוך מסגרת המוסד.

נבדק מגיל 18 שנה ומעלה:

- אם הנבדק מבוגר (מגיל 18 ש' ומעלה) תחשב התוצאה כחיובית אם התגובה הנמדדת מ- 20 מ"מ ומעלה. יש להפנותו למלש"ח להמשך בירור סטנדרטי והמלצה לקבלת טיפול מונע.

ג. אנשי צוות הלנים במוסד:

מתן טיפול לשחפת חביונית יישקל ע"י רופא המלש"ח לאור נתונים דמוגרפים, בריאותיים ואחרים.

6.0 אחריות:

6.1 לשכת הבריאות שהפנימייה באזור, תהיה אחראית לביצוע נוהל זה באמצעות אחות המוסד. בצוע הנוהל בפועל, הפניית הנבדקים שנמצאו חיוביים למלש"ח וריכוז הנתונים יעשו ע"י אחות הפנימייה בתאום עם מרכזת בריאות התלמיד ואחראי נושא שחפת בלשכת הבריאות.

6.2 המלש"ח המשרת את האזור בו נמצאת הפנימייה יהיה אחראי להמשך ברור וטיפול.

נערך ע"י : ד"ר ד. שם טוב וגב' ר. זך	אושר ע"י : ד"ר א. לבנטל	חתימה:	דף מספר 4 מתוך 11
--	-------------------------	--------	-------------------

משרד הבריאות - **שירותי בריאות הציבור** - מדינת ישראל

שם הנוהל : נוהל לבצוע בדיקות סינון לשחפת בפנימיות		מספרו
נוהל מתאריך : 14/10/99	בתוקף מיום : 17.03.02	תאריך עדכון : 21.05.02

6.3 על הלשכה המחוזית/נפתית מוטלת האחריות לבחון האם האחות העובדת במוסד מוסמכת ומיומנת לביצוע תבחין טוברקולין. במידה והאחות אינה מיומנת, תקבל הכשרה בלשכת הבריאות.

6.4 בפנימייה שאינה מעסיקה אחות, על לשכת הבריאות לבצע את תבחין הטוברקולין.

7.0 צעדים ארגוניים:

7.1 עם תחילת ההרשמה לפנימיות מתבקשת הנהלת הפנימייה להזמין, בין שאר המסמכים הנדרשים לצורך הרשמה, את פנקס החיסונים של התלמיד.

7.2 בעת ההרשמה על אחות הפנימייה לבצע רישום וניהול מסודר של תוצאות תבחין הטוברקולין של התלמיד (שבוצע בכיתה ז') ברשומת הבריאות של התלמיד. באין אחות פנימייה, תצלם המזכירה בעת הרישום את הדף הרלוונטי בפנקס החיסונים (נספח מס' 4). בגמר תקופת הרישום תעביר המזכירה במרוכז את הצילומים לאחראי נושא השחפת בלשכה.
במקרה זה על לשכת הבריאות לוודא שמזכירת ביה"ס מכירה את הדף הרלוונטי בפנקס החיסונים (נספח מס' 4) ומבינה את המתבקש ממנה.

7.3 לשכת הבריאות תספק לאחות הפנימייה את חומר התבחין והציוד הדרוש (מזרקים, מחטים, חומר חיטוי וצמר גפן).

7.4 מומלץ לבצע את תבחין הטוברקולין לא יאוחר מסוף החודש הראשון לתחילת הלימודים.

7.5 סיכום תוצאות תבחין הטוברקולין המצריכות טיפול בשחפת חביונית, יועברו למלש"ח. העתק ממנו יועבר ללשכת הבריאות המתאימה. ארגון הטיפול בשחפת חביונית לתלמידים ואנשי צוות יהיה באחריות המלש"ח האזורי. תלמידים יקבלו טיפול לשחפת חביונית רק בשיטת ההשגחה הישירה, אנשי הצוות יקבלו טיפול ללא השגחה ישירה.

7.6 הטיפול יינתן במסגרת המוסד. טיפול מונע ניתן להפסיק בסופי שבוע וחופשות חגים ולהמשיכו עם חזרתו של התלמיד לפנימייה.

7.7 דיווח על הביצוע יהיה באחריות האחות המבצעת את תבחין הטוברקולין ויעשה באמצעות הטופס שבנספח מס' 5.

7.7 בסוף שנת הלימודים תסכם כל לשכת בריאות את הנתונים מכל הפנימיות ותשלח אותם למחלקה לשחפת ואיידס באמצעות הטופס שבנספח מס' 6.

נערך ע"י: ד"ר ד. שם טוב וגב' ר. זך	אושר ע"י: ד"ר א. לבנטל	חתימה:	דף מספר 5 מתוך 11
שירותי בריאות הציבור - מדינת ישראל			
משרד הבריאות -			
שם הנוהל: נוהל לבצוע בדיקות סינון לשחפת בפנימיות		מספרו	
נוהל מתאריך: 14/10/99		בתוקף מיום: 17.03.02	
תאריך עדכון: 21.05.02			

נספח מס' 5
דיווח על תוצאות בדיקות סינון לשחפת בפנימיות

אל: לשכת הבריאות המחוזית/נפתית _____

מאת: אחות ביה"ס (שם) _____

שם וכתובת הפנימייה: _____ טל: _____

תאריך: _____

מספר התלמידים שסיימו טיפול לשחפת חביונית השנה	מספר התלמידים שהומלץ על טיפול לשחפת חביונית	מספר התלמידים שהופנו להמשך בירור במלש"ח	מספר בדיקות תבחין טוברקולין שבוצעו השנה	מספר התלמידים ללא תיעוד	מספר התלמידים החדשים
מספר אנשי צוות שסיימו טיפול לשחפת חביונית השנה	מספר אנשי צוות שהומלץ על טיפול לשחפת חביונית	מספר אנשי צוות שהופנו להמשך בירור במלש"ח	מספר תבחין טוברקולין שבוצעו		מספר אנשי צוות חדשים

הערות: _____

נערך ע"י: ד"ר ד. שם טוב וגב' ר. זך	אושר ע"י: ד"ר א. לבנטל	חתימה:	דף מספר 10 מתוך 11
------------------------------------	------------------------	--------	--------------------

שם הנוהל: נוהל לבצוע בדיקות סינון לשחפת בפנימיות מספרו

נוהל מתאריך: 14/10/99 בתוקף מיום: 17.03.02 תאריך עדכון: 21.05.02

נספח מס' 6

דיווח מסכם שנתי על תוצאות בדיקות סינון לשחפת בפנימיות

אל: המחלקה לשחפת ואיידס

מאת: לשכת הבריאות המחוזית/נפתית _____

לשנת הלימודים: _____

מס' המוסדות במחוז/נפה: _____ תאריך _____

מספר התלמידים שסיימו טיפול לשחפת חביונית	מס' התלמידים שהומלץ על טיפול לשחפת חביונית	מס' התלמידים שהופנו להמשך בירור במלש"ח	מספר תבחין טוברקולין שבוצעו	מספר התלמידים ללא תיעוד	מספר התלמידים החדשים
מספר אנשי צוות שסיימו טיפול לשחפת חביונית	מס' אנשי צוות שהומלץ על טיפול לשחפת חביונית	מס' אנשי צוות שהופנו להמשך בירור במלש"ח	מס' תבחין טוברקולין שבוצעו		מס' אנשי צוות חדשים

הערות:

נערך ע"י : ד"ר ד. שם טוב וגב' ר. זך	אושר ע"י : ד"ר א. לבנטל	חתימה :	דף מספר 11 מתוך 11
שירותי בריאות הציבור - מדינת ישראל			
שם הנוהל : נוהל לבצוע בדיקות סינון לשחפת בפנימיות		מספרו	
נוהל מתאריך : 14/10/99	בתוקף מיום : 17.03.02	תאריך עדכון : 21.05.02	

**נספח מס' 3 המשך בירור/ טיפול
(לפי ההגדרות שבנוהל)**

תוצאות של תבחין טוברקולין			גיל (בשנים)	עולה/מהגר מארץ אנדמית
20 מ"מ ומעלה	10-19 מ"מ	0-9 מ"מ		
המשך בירור + המלצה לטיפול לשחפת חביונית	המשך בירור + המלצה לטיפול לשחפת חביונית	אין המשך בירור	כל גיל	כן
המשך בירור + המלצה לטיפול לשחפת חביונית	המשך בירור + לשקול טיפול לשחפת חביונית	אין המשך בירור	17-0	לא
המשך בירור + טיפול לשחפת חביונית	אין המשך בירור	אין המשך בירור	+18	

נערך ע"י : ד"ר ד. שם טוב וגב' ר. זך	אושר ע"י : ד"ר א. לבנטל	חתימה :	דף מספר 8 מתוך 11
--	-------------------------	---------	-------------------

משרד הבריאות -		שירותי בריאות הציבור		- מדינת ישראל	
שם הנוהל: נוהל לבצוע בדיקות סינון לשחפת בפנימיות					
מספרו		נוהל מתאריך: 14/10/99			
תאריך עדכון: 21.05.02		בתוקף מיום: 17.03.02			
<p>נספח מס' 4</p> <p><u>דוגמה של עמוד מס' 10 בפנקס החיסונים שעל המזכירה לצלם ולהעביר ללשכת הבריאות</u></p>					
נערך ע"י: ד"ר ד. שם טוב וגבי ר. זך.		אושר ע"י: ד"ר א. לבנטל		חתימה:	
				דף מס" 9 מתוך 11	

נספח מס' 1

משרד הבריאות
שרותי בריאות הציבור
לשכת הבריאות המחוזית / נפתית

טופס אישור הכשרה לביצוע וקריאת תבחין טוברקולין

שם האחות: _____ מס' תעודות זהות: _____

שם הפנימיה: _____

הנני מאשר/ת שהאחות הנ"ל עברה הכשרה לביצוע תבחין טוברקולין, קריאת התוצאה ורישומה ויכולה לבצע באופן עצמאי את התבחין.

על החתום אחות אחראית נושא שחפת בלשכת הבריאות המחוזית / נפתית

שם האחות _____ חתימה _____

תאריך _____

משרד הבריאות - שירותי בריאות הציבור - מדינת ישראל	
שם הנוהל: נוהל לבצוע בדיקות סינון לשחפת בפנימיות	
מספרו	נוהל מתאריך: 14/10/99
תאריך עדכון: 21.05.02	בתוקף מיום: 17.03.02
<p>נספח מס' 2</p> <p><u>הודעה להורה על ביצוע התבחין</u></p> <p>אל: הורי תלמידי כיתה _____</p> <p><u>הנדון: תבחין טוברקולין לשחפת</u></p> <p>בהתאם לתכנית העבודה של שרותי בריאות הציבור בישראל, הננו מודיעים לכם כי בימים הקרובים יעבור ילדכם בדיקה המזהה חשיפה בעבר לחיידקי שחפת או דומיהם.</p> <p>הבדיקה מתבצעת בשני שלבים:</p> <p>שלב 1: הזרקה לתוך העור של חומר התבחין באמת היד.</p> <p>שלב 2: מדידת גודל התגובה 48-72 שעות לאחר ההזרקה.</p> <p>התגובה לתבחין הינה מקומית: התקשות מרכזית עם אודם סביב.</p> <p>לפי גודל התגובה יקבע אם יש צורך בברור נוסף.</p> <p>חשוב להקפיד שילדכם לא יעדר מהפנימייה ביום מדידת התגובה על מנת שלא יהיה צורך לבצע את הבדיקה פעם נוספת.</p> <p>במקרה שיש צורך בברור נוסף, תשלח אליכם הודעה בנידון.</p> <p>מותר להתרחץ לאחר ביצוע התבחין אך כדאי להימנע מגרוד.</p> <p>בכבוד רב,</p> <p>אחות ורופא בית הספר</p>	

דף מס" 7 מתוך 11	חתימה:	אושר עי"י : די"ר א. לבנטל	נערך עי"י : די"ר ד. שם טוב וגבי ר. זך.